νόμος μοῦ ἔλεγε γεμᾶτος ἀγανάκτησι:

— Δὲν πειράζει. Ἀκμὴ καὶ παρακμή!

Ὁ Φρούραρχος μᾶς φώναξε πὼς μποροῦμε νὰ προχωρήσουμε πρὸς τὸ Διοικητήριο.

Ἀρχίσαμε νὰ προχωροῦμε, μὰ καλοῦ-κακοῦ φώναξα στὸν Τοῦρκο Φρούραρχο.

— Πές τους καλύτερα ν' ἀφήσουν τὰ ὅπλα κατὰ γῆς.

Ὁ Τοῦρκος ἀξιωματικὸς τοὺς διέταξε, αὐτοὶ συνεμορφώθηκαν καὶ τότε εἶπα στὰ παιδιὰ τοῦ σχολείου ποὺ μᾶς ἀκολουθοῦσαν μαρίδα πίσω μας, νὰ πάροιν τὰ Τούρκικα ὅπλα καὶ ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ δασκάλου νὰ τὰ φυλάξουν στὸ σχολεῖο σὲ ἀσφαλὲς μέρος.

Τότε βρισκόμαστε πειὰ στὰ σίγουρα καὶ πλησιάσαμε τοὺς Τούρκους καὶ ἀρχίσαμε νὰ τοὺς κάνουμε ἔρευνα. Δὲν εἶχαν τίποτα. Ἕνας μονάχα εἶχε ἕνα σουγιᾶ κολοκοτρώνη. Μᾶς παρακάλεσε νὰ τοῦ τὸν ἀφήσουμε γιὰ νὰ κόβη τὸ ψωμί του. Γιατί νὰ μὴ τοῦ τὸν ἀφήσουμε;

Τώρα, ἀφοῦ τελειώσαμε μὲ τοὺς ἐχθρούς μας, θέλαμε νὰ ὑψώσουμε στὸ Διοικητήριο τὴν Ἑλληνικὴ σημαία. Αὐτὴ ἡ τελετὴ ἦταν περιττὸ νὰ γίνη μπροστὰ στοὺς Τούρκους. Γιατί ἐπὶ τέλους νὰ τοὺς προσβάλουμε τοὺς ἀνθρώπους, ἀφοῦ φάνηκαν τόσο εὐγενικοὶ μαζύ μας καὶ ἀφοῦ ὕστερα ἀπὸ χρόνια ἐπρόκειτο νὰ γίνουμε φίλοι; Τοὺς εἶπα λοιπὸν νὰ φύγουν, γιατὶ δὲν τοὺς χρειαζόμουν πειά.

— Ποῦ νὰ πᾶμε; μὲ ρώτησαν τρομαγμένοι.

— Πηγαίνετε καὶ καθῆστε στὸ καφενεῖο. Ἐγὼ κερνάω. Πάρτε ὅ,τι θέλετε.

Ἐκεῖνοι ὅμως δὲν ἐννοοῦσαν νὰ προχωρήσουν. Φοβόντουσαν μὴ δείξουμε μπαμπεσιὰ καὶ τοὺς πυροβολήσουμε. Τοὺς διαβεβαίωσα, τοὺς ἔδωσα τὸ λόγο μου καὶ ἔτσι πήγανε ὥς τὸ καφενεῖο. Δὲ φοβόμουνα μὴ μοῦ φύγουν. Νησὶ ἦταν. Ποῦ θὰ πήγαιναν;

Ὑψώσαμε λοιπὸν μὲ ὅλες τὶς τιμὲς τὴν Ἑλληνικὴ σημαία στὸ Διοικητήριο. Ἔπειτα ὁ Μητροπολίτης μοῦ εἶπε νὰ κάνουμε δοξολογία γιὰ τὴν ἐπιτυχία τῆς πολεμικῆς ἐπιχειρήσεως. Ἤμαστε ὅμως ἀρκετὰ κουρασμένοι, ὄχι βέβαια μὲ ὅ,τι κάναμε ἐκείνη τὴ στιγμή, μὰ μὲ ὅλες τὶς προετοιμασίες τῶν προηγουμένων ἡμερῶν. Παρακάλεσα λοιπὸν τὸ Μητροπολίτη ν' ἀναβάλουμε τὴ δοξολογία γιὰ τὴν ἄλλη μέρα. Τότε ὁ Ἅγιος Ἴμβρου μοῦ εἶπε πὼς θὰ βγάλη καὶ λόγο καὶ πρέπει ἐγὼ νὰ τοῦ ἀπαντήσω. Τὸν ρώτησα ἀπάνω-κάτω τί θὰ πῆ γιὰ νὰ ξέρω καὶ ἔπειτα μᾶς πῆγε στὸ Μέγαρο τῆς Μητροπόλεως, ὅπου μᾶς εἶχε τραπέζι καὶ ὅπου θὰ τρώγαμε ἐκείνη τὴ βραδειὰ καὶ θὰ κάναμε προσωρινὴ ἐγκατάστασι, ὥς ποὺ νὰ ἑτοιμαστῆ τὸ Διοικητήριο.

Ἅμα ἤπιαμε ἕναν καφὲ καὶ ξεκουραστήκαμε, ὥς ποὺ νἄρθη ἡ ὥρα τοῦ φαγητοῦ, πῆγα στὸ γραφεῖο τοῦ Μητροπολίτη μαζὺ μὲ τὸν ἄλλο ἀξιωματικό, τὸ Γιῶργο Παπαγεωργίου, ποὺ τώρα ὑπηρετεῖ τὸν Ἑρμῆ, ὄχι τὸ λόγιο ὅμως μὰ τὸν κερδῶο, καὶ καταγινόμαστε νὰ ἑτοιμάσουμε τὸν αὐριανὸ λόγο.

Πρέπει νὰ σᾶς πῶ ὅμως πὼς τὸν καφὲ τὸν ἤπιαμε πρὶν μέσα στὴ σάλα τοῦ Μεγάρου τῆς Μητροπόλεως, ὄχι μόνο μαζὺ μὲ τὸ Μητροπολίτη, μὰ καὶ μὲ ὅλους τοὺς προϊσταμένους τοῦ τόπου. Ἡ ἀτμόσφαιρα ὅμως ἐκεῖ μέσα κάθε ἄλλο ἦταν παρὰ καλή. Δὲν μπορῶ νὰ σᾶς πῶ πὼς ἦταν ἐχθρική, μά, τί τὰ θέλετε, τοὺς βρῆκα ὅλους τρομοκρατημένους καὶ σὰν νὰ μᾶς ἔλεγαν μὲ τὸν τρόπο τους: «Τί θέλατε καὶ ἤρθατε, γιὰ νὰ μᾶς βάλετε δηλαδὴ σὲ μπελάδες;». Νόμιζαν οἱ ἄνθρωποι πὼς θὰ ἐπαναληφθῆ τὸ 97. Σὲ λίγο θὰ νικηθῆ ὁ στρατός μας, θὰ ὑποχωρήση, ἴσως θὰ τὴν πάθη καὶ ὁ Στόλος μας καὶ ὅπως ἤρθαμε στὸ νησί τους, θὰ ξαναφύγουμε ἄναυλα. Ἐὰν ἔδειχναν λοιπὸν προθυμία οἱ προϊστάμενοι, ἅμα ξαναγύριζαν, οἱ Τοῦρκοι θὰ τοὺς συγύριζαν γιὰ καλά, γι' αὐτὸ κρατοῦσαν σὲ μᾶς μιὰ στάρι πολὺ ἐπιφυλακτική. Μᾶς ἔπαιρναν γιὰ τοὺς ἀνθρώπους τοῦ 97 καὶ βέβαια θὰ νόμιζαν πὼς ἐγὼ λίγο διαφέρω ἀπὸ τὸν Τοῦρκο Φρούραρχο, ποὺ μόλις ἤξερε νὰ βάλη τὴν ὑπογραφή του.

Τὴν ὥρα λοιπὸν ποὺ συζητοῦσά μὲ τὸ συνάδελφό μου Παπαγεωργίου, στὸ γραφεῖο τοῦ Μητροπολίτη, τί πρέπει νὰ πῶ στὴν αὐριανὴ τελετὴ τῆς δοξολογίας καὶ δὲ βιαζόμουνα καθόλου νὰ τὸν ἀρχίσω τὸ λόγο μου, γιατὶ μιὰ φορὰ ποὺ ἤξερα τί θὰ πῶ, αὐτὸ ἦταν γιὰ μένα ζήτημα δέκα λεπτῶν, ὁ Μητροπολίτης ἄκουγε φαίνεται — στὴν Τουρκιὰ εἶνε γνωστὸ πὼς ἀκοῦνε πολὺ εὔκολο — καὶ ἔρχεται στὸ γραφεῖο καὶ μοῦ λέει ἐμπιστευτικά:

— Δὲν εἶνε ἀνάγκη νὰ πονοκεφαλᾶτε γιὰ τὸ λόγο. Νὰ σᾶς στείλω ἐδῶ τὸ γραμματέα μου νὰ σᾶς τὸν φτιάση μιὰ στιγμή;

— Ἔτσι μπράβο! Αὐτὸ εἶνε μιὰ λύσις, τοῦ εἶπα.

Τί ἄλλο νὰ τοῦ πῶ; Εἶχα τόσο πολὺ κέφι ἐκείνη τὴν ἡμέρα.

Ἔρχεται λοιπὸν ὁ γραμματικός. Ἦταν περιβόλι. Γελάσαμε πολὺ μὲ τὸ φίλο μου Παπαγεωργίου. Ἐὰν ἔλεγα ἐκεῖνα ποὺ μοῦ ἔγραψε γιὰ νὰ πῶ καὶ ποὺ ἔπειτα πῆγε καὶ στὸ Μητροπολίτη καὶ τὰ διορθώσανε μαζύ, θὰ ἤμουν ἀσφαλῶς ὁ ἀπόφοιτος τῆς Ναυτικῆς Σχολῆς τοῦ Ριζάρη, ὅπως ἔλεγε καὶ ὁ μακαρίτης ὁ Κόκος στὸν «Καπετὰν Γιακουμῆ» του.

Τὴν ἄλλη μέρα, ἀφοῦ μίλησε ὁ Μητροπολίτης, μόλις ἄκουσε τὴν ἀπάντησί μου, πῶς δὲν τοῦ ἦρθε κόλπος! Δὲν εἶχε βέβαια καμμιὰ σχέσι μὲ ἐκείνη ποὺ μοῦ ἔφτιασε αὐτὸς μαζὺ μὲ τὸ γραμματικό του.

Ὕστερα, ὅταν πήγαμε στὸ Μέγαρο τῆς Μητροπόλεως νὰ πάρουμε πάλι καφέ, ὁ Μητροπολίτης καὶ οἱ ἄλλοι προϋχοντες φαινόντουσαν κάπως ἀλλοιώτικα μαζύ μου. Τοὺς εἶχε ἴσως ἐπηρεάσει ὁ λόγος μου καὶ περισσότερο ἀπὸ τὸ λόγο, ἡ ἰδέα πὼς οἱ Ἕλληνες ἀξιωματικοὶ δὲν εἶνε σὰν τοὺς Τούρκους. Αὐτὸ τοὺς ἔδωσε, φαίνεται, καὶ τὴν ἐλπίδα πὼς δὲ θὰ ἐπαναληφθῆ τὸ 97.

Ἐκείνη τὴν ὥρα μὲ πλησίασε κάποιος δασκαλάκος. Ἕνα παιδὶ ὥς εἴκοσι χρονῶν. Μοῦ λέει:

— Ἕνα Χὸρν ποὺ ἔγραψε τοὺς «Πετροχάρηδες» τί τὸν ἔχετε;

— Τοὺς διάβασες;

— Ναί, στὴν Πόλη, στοῦ Φωτιάδη τὸ σπίτι.

— Αἴ, ἐγὼ τοὺς ἔγραψα.

— Ἐσεῖς; μὲ ρωτάει μὲ ἀπορία.

— Ναί, ἐγώ!

Ὕστερα ἀπὸ καιρό, ὅταν πειὰ πῆρε θάρρος μαζύ μου, μοῦ λέει μιὰ μέρα:

— Ξέρετε πῶς μοῦ φάνηκε ὅταν ἔμαθα πὼς ἐσεῖς γράψατε τοὺς «Πετροχάρηδες»;

— Πῶς σοῦ φάνηκε;

— Νά, πῶς νὰ σᾶς πῶ. Ἐμεῖς πρώτη φορὰ βλέπαμε Ἕλληνα ἀξιωματικό. Λοιπόν, σὰν σᾶς εἴδαμε ναρθῆτε καὶ νὰ μᾶς ἐλευθερώσετε, σᾶς εἴχαμε σὰ Θεό. Λοιπόν, ὅταν μοῦ εἴπατε πὼς ἐσεῖς γράψατε τοὺς «Πετροχάρηδες», δὲν ξέρω πῶς μοῦ ἦρθε...

— Ἔχασες τὸν ἐνθουσιασμό σου γιὰ μένα;

— Ὄχι δηλαδή, μὰ... Δὲν πίστευα ποτὲ πὼς ἕνας Ἐλευθερωτὴς μπορεῖ νὰ εἶνε καὶ... συγγραφεύς!

ΣΤΟ ΠΡΟΣΕΧΕΣ: Τὸ ΙΘ' μέρος.

ΑΠ' ΟΣΑ ΔΙΑΒΑΖΟΥΜΕ

ΟΙ ΑΝΘΡΩΠΟΙ ΚΑΙ ΤΑ ΖΩΑ

(Ἀνέκδοτα, βγαλμένα ἀπ' τοὺς ἀρχαίους συγγραφεῖς καὶ τὰ συγγράμματα τῶν συγχρόνων ἐπιστημόνων).

Οἱ ἀρχαῖοι πρόγονοί μας, ὅπως καὶ οἱ Αἰγύπτιοι καὶ οἱ Φοίνικες, τιμοῦσαν ἐξαιρετικὰ τὰ ζῶα, τὰ ἐλάτρευαν ὡς θεότητας καὶ γενικῶς τὰ ὑπεράσπιζαν μὲ εὐεργετικὲς διατάξεις. Ὁ Τριπτόλεμος, ὁ πρῶτος καὶ παλαιότερος νομοθέτης τῶν Ἀθηναίων, εἶχε θεσπίσει ἕνα νόμο, μὲ τὸν ὁποῖον ὑπεχρέωνε τοὺς πολίτες νὰ σέβωνται τοὺς θεούς, νὰ περιποιοῦνται τὰ δέντρα καὶ νὰ μὴν πειράζουν τὰ ζῶα.

Κατὰ τοὺς μυθικοὺς χρόνους ἀναφέρεται ὅτι ὁ σοφὸς μάντις Τειρεσίας καὶ ὁ ἰατρὸς καὶ μάγος Μελάμπους μποροῦσαν νὰ ἀντιληφθοῦν τὴ γλῶσσα τῶν ζώων. Ἐπίσης γιὰ τὸν Ἀπολλώνιο Τυανέα ἀναφέρεται ὅτι μιὰ μέρα ποὺ καθόταν μὲ τοὺς φίλους του καὶ συνομιλοῦσε, ἄκουσε ἕνα χελιδόνι ποὺ κελαϊδοῦσε μὲ τρόπο διαφορετικὸ ἀπὸ τὸν συνηθισμένο. Ρώτησαν τότε τὸν Τυανέα νὰ τοὺς ἐξηγήση τὴ σημασία τοῦ κελαδίσματος κι' αὐτὸς τοὺς ἀποκρίθηκε ὅτι τὸ χελιδόνι εἰδοποιοῦσε τὰ ἄλλα χελιδόνια ὅτι μπρὸς στὴν πόλι εἶχε πέσει ἕνας γάϊδαρος φορτωμένος μὲ σιτάρι, τὸ ὁποῖο χύθηκε στὴ γῆ κι' ἔμενε ἀμάζευτο. Οἱ συνομιληταί του, κατάπληκτοι γιὰ τὴν ἐξήγησι ποὺ τοὺς ἐδόθηκε, ἔσπευσαν στὸ ὑποδειχθὲν μέρος καὶ ἐξακρίβωσαν ὅτι ὁ Ἀπολλώνιος τοὺς ἔλεγε πραγματικὰ τὴν ἀλήθεια.

Ἐπίσης ὁ νεοπλατωνικὸς φιλόσοφος Πορφύριος διηγεῖται ὅτι κάποιος φίλος του εἶχε ὡς ὑπηρέτη ἕνα μικρὸ παιδὶ ποὺ ἐννοοῦσε ὅλες τὶς φωνὲς τῶν πουλιῶν, ἡ ὁποῖες εἶχαν μαντικὴ σημασία καὶ ἀφροῦσαν τὸ μέλλον. Ἡ μητέρα ὅμως τοῦ μικροῦ φοβήθηκε μήπως γίνει γνωστὴ ἡ ἱκανότης τοῦ παιδιοῦ της καὶ τῆς τὸ ἁρπάξει ὁ τύραννος τῆς γειτονικῆς χώρας. Γι' αὐτὸ, τὴ νύχτα ποὺ κοιμόταν, τοῦ ἔριξε ἀκαθαρσίες μέσα στ' αὐτιά του καὶ τοῦ ἀφήρεσε ἔτσι τὴ μαντικὴ δύναμί του.

Ἀλλὰ ὑπάρχουν καὶ ἄλλα παραδείγματα ἀνθρώπων ποὺ ἐννοοῦσαν τὴ φωνὴ τῶν ζώων. Οἱ ἀρχαῖοι Ἄραβες μποροῦσαν νὰ συνεννοοῦνται μὲ τοὺς... κόρακες καὶ οἱ Τυρρηνοὶ μὲ τοὺς ἀετούς.

Ὁ μέγας φιλόσοφος Ἀριστοτέλης παραδέχεται ὅτι τὰ ζῶα μιλοῦν μεταξύ τους, ὅπως καὶ οἱ ἄνθρωποι. Τὴν ἴδια γνώμη διετύπωσαν καὶ ὑπεστήριξαν κατὰ καιροὺς καὶ ἄλλοι σοφοὶ τῆς ἀρχαιότητος.

Ἐπίσης ἀναφέρονται καὶ ζῶα ποὺ συνεννοοῦνται περίφημα μὲ τοὺς ἀνθρώπους. Ἔτσι ὁ Κράσσος ὁ Ρωμαϊκὸς εἶχε μιὰ μύραινα, ἡ ὁποία ὅταν τὴν καλοῦσε, πήγαινε κοντά του. Καὶ ὅταν τὸ ἔξυπνο αὐτὸ ψάρι ψόφησε, ὁ κύριός του τὸ ἔκλαψε σὰν νἄχε χάσει κανένα ἀπὸ τὰ παιδιά του.